

Kutatási jelentés a gercsei Lengyel-barlang, Lengyel-szakadék illetve a Március-barlangok
2013. évi kutatásáról

irta: Polacsek Zsolt

Iktatószám: 2967-4/2013

A kutatási engedélyben megjelölt barlangokban 2013. évben 4 alkalommal fordultam meg. E túrák célja a barlangokban mérhető szén-dioxid koncentráció ellenőrzése volt. Mivel a levegő széndioxid tartalma mind a négy alkalommal igen magasnak mutatkozott, 2013. évben ezen a területen kutatómunka nem folyt.

Tatabánya 2014. február 15.

Polacsek Zsolt barlangi kutatásvezető

Kutatási jelentés a Bajóti Bűdös-lyuk-barlang 2013. évi kutatásáról

írta: Polacsek Zsolt

Iktatószám: 3102-7/2012 majd 3102-9/2012

Előzmények:

2011. évben az általam vezetett Alpin General Hungary Kft. megízást kapott a Duna Ipoly Nemzeti Park Igazgatóságától a barlang bejáratának kiépítésére és lezárására. E munkálatok során munkatársaimmal erős befele áramló légmozgásra lettünk figyelmesek. A huzatot követve megállapítottuk, hogy az a barlang akkori végpontján tűnik el, az ott feltorlódó kőtömbök közt egy lapos járatban. A helyszínre télen visszatérve megállapítottuk, hogy a barlangtól elvárhatóan a huzatviszonyok megfordultak, és a bejáratnál kifelé tartó légáramlás volt észlelhető. A végpont biztató volta miatt 2012. évben kutatási engedélyt kértem a barlang feltáró kutatására, melynek kézhezkapása után 2013. évben megkezdtuk a munkálatokat.

A barlang általános leírása:

A Bajóti Bűdös-lyuk-barlang a Bajóttól délre eső Domonkos-hegy oldalában nyílik 260 méter tengerszint feletti magasságban. A 2013. év előtt ismert járatok mintegy 60 méter hosszban harántolják a felső eocén korban kialakult homokkő rétegeket, melyet faunája alapján tokodi formációba tartozó homokkőnek határozhatunk meg. A barlang környezetében a Dorogi medence szénkutatásaival kapcsolatos geológiai kutatások során leírtak glaukonitos homokkővet, biotitos homokkővet, meszes homokkővet, valamint millecautos mészmárgát, mészkövet, homokos mészkövet, nummulinás mészkövet, agyagmárgát, szenes öszleteket is. E földtanilag összetett terület, és rendkívül ritka homokkő barlang már önmagában kuriózumnak számít, nem is beszélve arról, hogy a tavaszi-nyári hónapokban tömeges denevér előfordulás is észlelhető itt. A Vértes László Karszt és Barlangkutató Csoport, a Gerecse Természetvédő és Barlangkutató Egyesület és Juhász Márton több mint harminc évre visszanyúló denevér monitoring vizsgálatának eredményeként növekvő, esetenként több száz egyedet számláló denevérpopulációnak ad otthont e barlang. Tömeges denevér előfordulás miatt feltáró kutatómunka a denevérmentes téli hónapokra, a november 30. és az április 01.-e közti időszakra korlátozódik.

Kutatás ismertetése:

A már említett végponti beomló és elszűkülő járatszakaszk tisztításával majd kitágításával egy szűk függőleges aknácskán lejutva már a kutatás első napjaiban nem várt eredményt értünk el. A homokkővet a mély fele haladva felváltotta a szintén felső eocén korú millecaputos mészmárga. Itt kialakult kissé tágasabb, de helyenként veszélyesen omladékos járatokat tisztítva egyre mélyebbre, az eredeti szinttől mintegy 8 méterrel mélyebbre jutottunk. Ezen a helyen, tehát a bejáratától számított kb. 15-17 méteres mélységben újabb

kőzetváltás történt. A mészmárgát szintén felső eocén korú szépvölgyi vagy szőci mészkő váltotta fel. Ebben a mélységben a járatok egyértelműen hasadék jelleget öltöttek, viszont oldásformákkal egyáltalán nem találkoztunk. A mészkő szűk hasadékaiban előrejutva

zegzúgos hasadékrendszer tárult a szemünk elé, melynek hossza 2013. év végéig 70 méterben adható meg. A barlang mélysége 2013. év végéig a bejáratától számított 25 méter lett. Összhosszát a Ba Julianna által készített polygon alapján 125 méterben állapíthatjuk meg. További feltárások irányát egyértelműen jelöli a jelenlegi végpontról beáramló huzat. A barlangba 2013-14 telén hőmérőket telepítettünk, melynek leolvasásai alapján megállapítható, hogy ha a felszínen -1 fokos hőmérséklet uralkodik, a barlangban a léghőmérséklet akkor sem csökken 11,4 fok alá. Juhász Márton által számunkra kölcsönzött Testo légáramlás mérő műszerrel a barlangba vezető 80 cm-es belső átmérőjű csőben, szélcsendes időben is

Hasadék az új járat szakaszából.

1,7 méter/sec-os kifelé áramló légmozgást mértünk. Ehhez hasonló 1,4 m/sec-os levegő beáramlást sikerült megállapítani a jelenlegi végpont szűkületéből is, mely 18 méter mélységben van a bejáratától. Az itt beáramló levegő 11,4 fokos, tehát kizárható, hogy a levegő utánpótlás a felszínről táplálkozik. A kutatásokat 2014. év első felében is ezen a ponton fogjuk folytatni. Jelenleg egy homokkő törmelékkel kitöltött hasadék aknát mélyítünk, melynek kitöltésében nemcsak a homokkő törmelék, de a denevér guánó is jelentős szerepet kap.

Tatabánya 2014. február 15.

Polacsek Zsolt kutatásvezető sk.

Kutatási jelentés a Gerecsei Tájjédelmi Körzet területén emelkedő Öreg Kovács-hegyi
barlangok 2013. évi kutatásáról

írta: Polacsek Zsolt

Iktatószám: 3141-4/2013

Előzmények:

Ezen a területen 1988 óta, tehát immár 25 éve veszek részt feltáró kutatásokban. Jelenleg 8 barlang kutatására rendelkezem kutatási engedéllyel. Az elmúlt 25 év során ezen a területen sorra tárultak fel helyi szinten jelentős barlangok, melyek kutatásáról az előző években, évtizedekben már beszámoltam.

Munkálatok ismertetése:

Betyárkörte-barlang: a barlangot 1992-ben a Tatabányai Barlangkutató Egyesület tárta fel. Az akkor 15 méter mélységben megismert üreget az utóbbi 3 év rendkívül nehéz munkálataival 120 méter hosszban, -57 méter mélységig tártuk fel. A jelenlegi végpont omladékos hasadékkitöltés, melynek kutatását 2013. évben más irányú elfoglaltságaim miatt átmenetileg felfüggesztettem. A barlang felmérésére és feltérképezése ugyanakkor 2013. év első felében megtörtént.

Kullancsos-barlang: az 1989-ben feltárt barlangban 2013. évben mindössze két alkalommal dolgoztunk, de a közelben a Küzdelem-barlangban folytatott nagy mennyiségű munka miatt a munkálatokat itt is felfüggesztettem.

Küzdelem-barlang: e barlangot 1990-ben tártuk fel, azóta benne érdemi munka nem történt. 2013. évben a Pál család lelkes részvételével irdatlan mennyiségű munkával a víznyelőszáját ismét kiástuk, majd a 2013. évi barlangi kutatásvezetői tanfolyam keretében faácsolattal biztosítottuk. A 2 méter mélységig tartó faácsolat alatt további 12 méter mélységig nagy mennyiségű, mintegy 30 m³ anyag kitermelésével aknát mélyítettünk. 2013. év végére az akna mélységét 14 méterben, a barlang hosszát 25 méterben adhatjuk meg. Az agyagos kőzettörmelék kitermelése során az akna alsó régiójában jelentős méretű légrések nyíltak, melyekből enyhe légáramlás is észlelhető. A munkálatok jelenlegi állása mellett ezen a ponton 2014. évben a munkát mindenképpen folytatni fogjuk.

Döbbenet-barlang: a barlangot 2013. tavaszán ismét kiástuk, benne munka a továbbiakban nem folyt.

Benzinkút-barlang: 2013. évben itt kutatómunkát nem végeztünk.

Muflon-barlang: 213 év tavaszán a barlang eddig megismert kitöltésében haladt tovább a munka. A barlang újabb 5 méterrel lett hosszabb, de az eredmény még várat magára.

Vaddisznós-barlang: 2013. évben itt kutatómunka nem folyt.

Tatabánya 2014. február 15.

Polacsek Zsolt barlangi kutatásvezető

Barlangi kutatási jelentés a Keselő-hegyi-barlang kutatásáról

írta: Polacsek Zsolt

Iktatószám: 5892-5-/2010

A kutatási engedélyben megjelölt objektumban a más területeken folyó sikeres barlangfeltárások miatt kutatómunka 2013. évben nem folyt.

Tatabánya 2014. február 15

Polacsek Zsolt Kutatás vezető sk.

Barlangi kutatási jelentés a vértés-hegységi Lófői-víznyelők kutatásáról

írta: Polacsek Zsolt

Iktatószám: 5895-7-/2010

A kutatási engedélyben megjelölt objektumban a más területeken folyó sikeres barlangfeltárások miatt kutatómunka 2013. évben nem folyt.

Tatabánya 2014. február 15

Polacsek Zsolt Kutatás vezető sk.

Barlangi kutatási jelentés az Aggteleki-karszton nyíló Baradla-tetői-zsomboly kutatásáról

írta: Polacsek Zsolt

Ügyiratszám: 8761-9/2013

A kutatási engedélyben megjelölt objektumban a más területeken folyó sikeres barlangfeltárások miatt kutatómunka 2013. évben nem folyt. 2014 évben a munkálatokat mindenképpen meg fogom kezdeni.

Tatabánya 2014. február 15

Polacsek Zsolt Kutatás vezető sk.

Barlangi kutatási jelentés a vértess-hegységi Csóka-hegy térségében található víznyelők
kutatásáról

írta: Polacsek Zsolt

Iktatószám: 51058/10

A kutatási engedélyben megjelölt objektumban a más területeken folyó sikeres
barlangfeltárások miatt kutatómunka 2013. évben nem folyt.

Tatabánya 2014. február 15

Polacsek Zsolt Kutatás vezető sk.

Kutatási jelentés Csodabogyós-barlang 2013. évi kutatásáról.

/írta: Polacsek Zsolt/

Okirat iktatási száma: 52759/2013

A Közép-dunántúli Környezetvédelmi Természetvédelmi és Vízügyi Felügyelőség által kiadott barlangi kutatási engedélyem kézhez kapása után a kutató tevékenységet 2013. év júliusának első felében kezdtük meg. A munkálatok során elsősorban a barlang Colosseum-járatszakaszának átvizsgálását terveztem. A kutató munka során már az első alkalommal jelentős továbbjutást értünk el. 2013. július 30-án kb. 300 méter, 2013. szeptember 29-én újabb 200 méter eddig ismeretlen járatszakasz feltárását jelentettem, mind a Felügyelőség,

. Ereszkedés a Coloseum felé

mind a Nemzeti Park felé. A Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság megbízása alapján 2013 decemberében és 2014 januárjában az új barlangszakasz polygon térképét elkészítettük, és meglepetésünkre az nem 500, hanem több mint 700 méternek adódott. Ezen eredmény tudatában 2013. év végén a barlang hosszát 5900 méterben, mélységét a bejáratától számítva -135 méternek adhatjuk meg.

Előzmények:

A barlangot 1990-ben a budapesti Acheron Barlangkutató Szakosztály tárta fel, Kárpát József vezetésével. Később a kutatásokba bekapcsolódott a cserszegtomaji Labirint Barlangkutató Egyesület valamint a balatonedericsi Styx Barlangkutató Egyesület is. Munkájuk során a feltáró kutatások 1998 táján

lelassultak, majd abbamaradtak. Amikor 2004. évben a Balaton-Felvidéki Nemzeti Park Igazgatóság a Styx Barlangkutató Egyesület vezetőjét, John Szilárdot és jómagamat megbízta a barlang feltérképezésével, e térképezés eredményeként a barlang hosszát 5150-5200 méterben, mélységét pedig 121 méterben adhattuk meg. Mivel a korábbi Acheronos kutatás résztvevői ma már alig-alig fellelhetőek, jelenleg reálisan gondolkodva a barlangot is csak mi ismerjük. A térképezés során sok olyan pont keltette fel figyelmünket, mely a további járatok feltárásának szempontjából perspektívikus lehet. 2013. évben a kutatási engedélyem kézhez kapása után is az egyik ilyen ponton kezdtük el a barlang kutatását.

A barlang és a kutató munka rövid ismertetése:

A balatonedericsi Csodabogyós-barlang a község fölé emelkedő Edericsi-hegy csúcsától kb. 100 méterre, 395 méter tengerszint feletti magasságban nyílik. A hegy földtani felépítésében a Keszthelyi-hegységre jellemző felső triász dolomit mellett elsősorban a szintén felső-triász korú edericsi mészkő vesz részt. Jelenleg is folyó geológiai vizsgálataink szerint a barlang teljes egészében ebben a kőzetben alakult ki, bár egyes szakaszokon a dolomit murvához hasonló szögletes, porlott felszínű közettörmelék is található a barlangban. Ezek a helyeken a barlangban kimondottan életveszélyes a közlekedés. Az új barlangszakasz, melyet Bányászparaszt-ágnak nevezünk el óriási, a barlangra amúgy jellemző hasadékokból áll, mely hasadékok átlag szélessége 1 és 5 méter közötti. Ezek a járatrészek viszonylag könnyen járhatóak, bár bejárásukhoz mindenképpen alpin technikai ismeretek szükségesek, hisz a régi és az új részeken összesen 9 kötéltechnikával beszerelt aknát kell bejárnunk. A Bányászparaszt-ág bejáratától legtávolabb eső része az ún. Brutáledé-terem polygon térképünk alapján megközelíti a balatonedericsi hegyoldalt, így reális közelségbe került egy esetleges későbbi új bejárat létesítése. Annak ellenére, hogy a barlang itt megközelíti a felszínt, az új

Egy hasadék-akna az új részből -100 méter mélységben.

szakaszokban érezhető légmozgás nem innen tör elő, hanem a mélypont zónájából. A mélypont illetve mélypontok kutatása nem csak a rendkívül erős légáramlás miatt lehetnek perspektívikusak, hanem néhány egyéb földtani, hidrogeológiai megfontolásból is.

Tudott, hogy a közelben nyíló, 200 méter mélységű Kessler-Hubert-barlang kb. 100 méter mélységben éri el az igazán oldott freatikus formakincessel bíró járatszakaszokat, így ennek lehetősége a Csodabogyós-

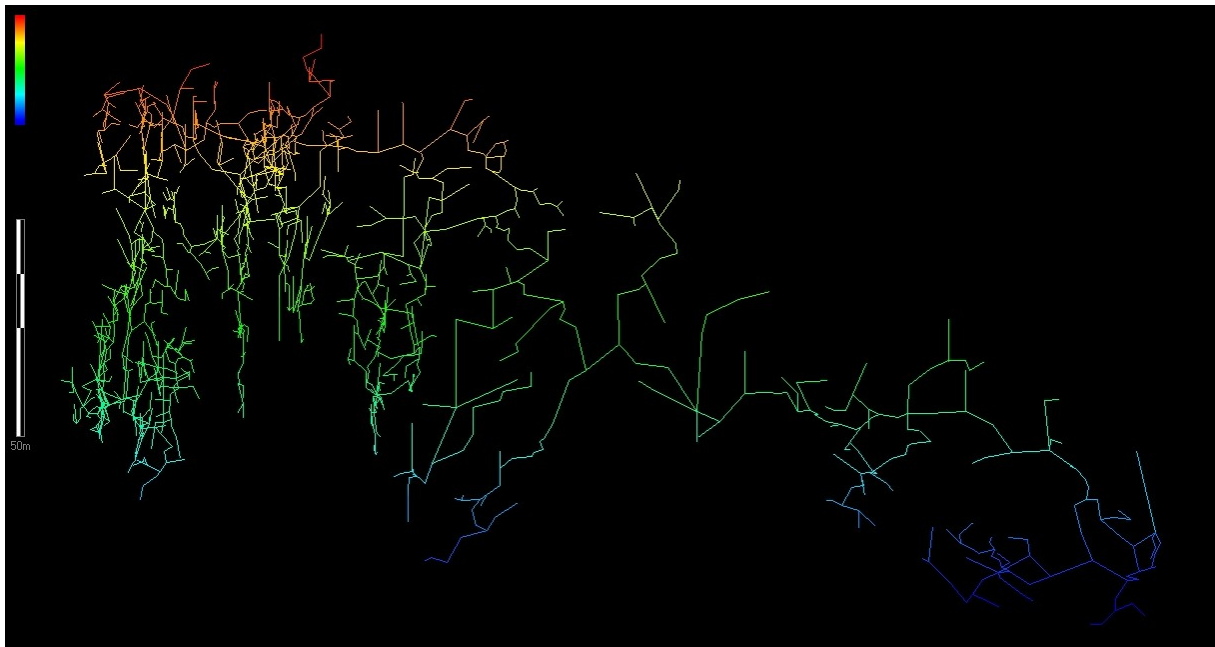
barlangban is fennállhat a bejárat alatti 130-150 méter mélységtől. Azt is tudjuk, hogy a regionális karsztvízszint a térségben 130 méter tengerszint feletti magasságban stagnál, így elvileg 250-260 méter mélységű barlang is kialakulhatott itt. Feltételezhető, hogy a Csodabogyós-barlangot kialakító óriási méretű hasadékrendszer további mélységekbe hatol, esetleg a karsztvízszintig, egykori ma már fosszilizálódott freatikus genetikájú szinteket harántolva. Mivel a barlang új részeinek bejárása, kiépítése, omlásmentesítése és polygon térképének elkészítése 6-8 fős kutatócsapatunk egész évét felemésztette, így jelenleg a kutatások csak itt tartanak.

A barlangnak ebben a szakaszában már közvetlenül az új rész bejárata után is helyi viszonylatban gazdag cseppköves szakaszokat tanulmányozhatunk. Különösen szép képződmények találhatóak a Mazsola, a Pali-cseppköve és a Cseppkőtemető-járatszakaszokban. Ezek a cseppkőképződmények feltehetően több tízezer évesek is lehetnek (Czuppon György mérései alapján, aki a „régirész” Függőkert nevű szakaszában gyűjtött

cseppkődarabot 120000 évesnek határozta), de találhatóak rendkívül idősnek tűnő, nagy vastagságú kalcitkéreges és paleo karsztosnak tűnő kalcit üregkitöltések is. Az új szakasz feltárulásának idején és később sem talákoztunk denevérekkel. Annak ellenére, hogy a kitöltésben és a kitöltésen helyenként nagy mennyiségű denevér guánó tanulmányozható, a denevérek jelenléte nem tapasztalható.

További terveink:

2014. évben a barlang földtani feldolgozásához, elsősorban kőzettani és tektonikai megfigyelések végzéséhez felkértem Szlatki Gabriella geológust, a barlangban található feltételezhető ugróvillás populáció megismeréséhez Angyal Dorottya biológust. A feltáró kutatás 2014 márciusától folytatódik, elsősorban az új szakaszokban, John Szilárd és jómagam vezetésével. A munkálatokban 2013. évben részt vettek: Ba Julianna, Mihalik Zoltán, Vendég Máttyás, Pál Zsolt, Pál Kató, John Szilárd, Polacsek Zsolt és Dolgos Miklós.

A barlang metszeti poligon térképe az új járatszszakaszokkal /2014. február 01./

Tatabánya-Balatonederics 2014.február 15.

Polacsek Zsolt kutatásvezető sk.